

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова Приймальної комісії
Національної академії
Національної гвардії України
генерал-лейтенант

С. Соколовський

18.03.2024

Сергій СОКОЛОВСЬКИЙ

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ІСПИТУ

освітньо-професійної програми «Педагогіка вищої школи»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки»
галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка»

ЦІЛЬОВА НАСТАНОВА

Програма вступного іспиту до магістратури Національної академії Національної гвардії України орієнтована на підготовку фахового випробування на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» із спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, на основі ступенів «бакалавр», «спеціаліст», «магістр» за спорідненими спеціальностями і спеціалізаціями галузі знань 01 Освіта та неспорідненими спеціальностями.

Мета фахового вступного випробування: з'ясування рівня теоретичних знань і практичних навичок осіб, які виявили бажання навчатися за програмою магістра із спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, а також виявлення схильності до ведення науково-дослідницької та пошуково-аналітичної роботи для визначення здатності вступників засвоювати відповідні фахові навчальні програми. Зміст програми фахового вступного випробування відповідає змісту дисциплін педагогічного та психологічного характеру, що вивчаються у вищих навчальних закладах II-IV рівнів акредитації та охоплює в повному обсязі основні педагогічні та психологічні категорії, поняття, терміни, факти. Пропонований варіант програми передбачає чітке структурування та розподіл навчального матеріалу за основними розділами: основи психології та педагогіки; історія і теорія психології та педагогіки; методи дослідження у психології та педагогіці; прикладні психолого-педагогічні засади освіти, навчання, виховання та розвитку особистості.

Кожен із розділів поділено на теми. Виклад основних положень тем деталізовано, що полегшує абітурієнту пошук літературних джерел і орієнтирів для підготовки до тестової перевірки під час вступних випробувань. Програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра.

1. ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Фахове вступне випробування проводиться у формі тестів, що розроблені і затверджені кафедрою психології та педагогіки. За характером відтворення навчального матеріалу всі тестові завдання поділяються на репродуктивні та конструктивні. Тести репродуктивного характеру складають основу першого рівня завдань і вимагають від абітурієнтів відтворення засвоєних ними раніше знань. До другого рівня відносяться тестові завдання репродуктивно-конструктивного характеру і дають можливість вступнику продемонструвати обізнаність з менш відомими фактами, подіями, назвами, термінами. Тести конструктивного характеру передбачають розв'язання творчих завдань і складають основу третього рівня складності. Такі завдання вимагають від абітурієнта визначення найсуттєвішого, стрижневого, спільного, відмінного, що дає змогу виявити глибину і неординарність педагогічного мислення вступника.

У програмі вказано нові нормативні документи про освіту в Україні, міжнародні правові акти, твори педагогів, мислителів, психологів; названо авторів педагогічних та психологічних теорій, концепцій, класифікацій, сучасних наукових психолого-педагогічних досліджень. Укладені тести є перевіркою якості професійної підготовки випускників до роботи, готовності до активної участі та до пошуків ефективних методів організації освітнього процесу.

Фахове випробування покликане вирішити такі завдання:

1. Комплексно перевірити якість засвоєння курсу педагогіки та споріднених з нею наук.
2. Виявити здібності педагогічного мислення, творчого підходу до проблем освіти в Україні.
3. Перевірити рівень оволодіння майбутніми викладачами психолого-педагогічною технологією, основами професійної майстерності.
4. Виявити теоретичні знання категорій і понять психолого-педагогічної роботи, розуміння сутності явищ і процесів психолого-педагогічного характеру.
5. Оцінити розуміння специфічних особливостей професії педагога, основних напрямів її розвитку.
6. Оцінити знання основ наукового дослідження педагогічних явищ і процесів.

2. СТРУКТУРА ТА ЗРАЗОК ТЕСТІВ

Кожний варіант містить тести і завдання, що передбачають перехід від репродуктивного до творчого відтворення. Розв'язуючи педагогічні задачі, які безпосередньо спрямовані на формування гностичних, проєктувальних, конструктивних, комунікативних і організаторських умінь. Вступники аналізують, моделюють, конструюють, регулюють та організують як свою діяльність, так і поведінку вихованців. Кожне завдання має професійну спрямованість, вирішення якого потребує від здобувачів інтегрованого застосування знань окремих тем і розділів науки. Їх розв'язання пов'язане з використанням різних прийомів логічного мислення. Сформульовані в тестах завдання спрямовані на розкриття у максимально короткий термін і в компактній формі основних питань педагогіки та психології.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Формулювання питань Програми відповідають підручникам і навчальним посібникам, що рекомендовані для підготовки слухачів Академії.

Для проведення іспиту призначається комісія. Іспит проводиться по тестах у письмовій формі.

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Програма комплексного вступного іспиту містить питання за напрямками:

3.1. Основи педагогіки та психології.

Педагогіка в системі наук про людину, об'єкт, предмет, функції та завдання педагогіки. Об'єкт, предмет психології. Психіка як об'єкт психології. Психічні явища як предмет психології. Основні категорії педагогіки: освіта, навчання, виховання, формування, розвиток, самоосвіта, самовиховання, саморозвиток. Основні категорії психології: психіка, свідомість, особистість, діяльність, спілкування, образ. Структура та основні галузі педагогіки. Структура та основні галузі психології. Фундаментальна та прикладна психологія.

Процес розвитку особистості. Біологічні та соціальні чинники та закони

психічного розвитку особистості. Співвідношення понять «людина», «індивід», «особистість» та «індивідуальність». Характеристика особистості навчаемого як суб'єкта освітнього процесу. Вікова періодизація психічного розвитку особистості (за Е. Еріксоном). Вікові та індивідуально-типологічні особливості розвитку особистості та їх урахування в освітньому процесі. Мотиви та мотивація особистості. Потреби, інтереси, переконання, ідеали. Спрямованість особистості. Мотивація навчальної діяльності. Гра, навчання, праця як види діяльності. Діяльність учня у навчальному процесі та її види. Сутність та характеристика навчальної діяльності того, хто навчається. Соціалізація особистості: сутність, етапи, механізми. Суб'єкти і агенти соціалізації. Поняття «ресоціалізації».

3.2. Історія і теорія педагогіки та психології.

Педагогічна теорія Я.-А. Коменського. Проблеми розвитку особистості у педагогічній спадщині Г.Сковороди. Кордоноцентризм у психолого-педагогічних поглядах П. Юркевича. «Вільне виховання» в педагогічній системі М.Монтессорі. Грушевський про українську мову і українську школу. Антропоцентризм як провідна ідея творчості К.Ушинського. О.Лазурський: вчення про нахили та обдарованість особистості. Психологія як наука про безпосередній досвід В.Вунд. Г. Еббінгауз закони пам'яті. Крива забування Г.Еббінгауза. Полікультурність - головний принцип педагогічної культури М. Драгоманова. Психологічна теорія З.Фройда. Структура особистості: Воно, Я, Над-Я. Етапи психосексуального розвитку особистості. Механізми психологічного захисту особистості. Індивідуальна психологія А.Адлера. Комплекс меншовартості. Аналітична психологія К.-Г. Юнга. Структура особистості. Архетипи колективного несвідомого. Неофройдизм (Е.Фромм, Е. Еріксон). Класичний біхевіоризм (Дж.Уотсон, І. Павлов, Б.Скіннер) та необіховеризм (А.Бандура). Гуманістична психологія (А.Маслоу, К.Роджерс, В.Франкл, І. Ялом). Генетична психологія Ж.Піаже. Ідеї педагогічної психології у працях С.Балея. Г.Костюк пронавчально-виховний процес та психічний розвиток учнів. Гуманістична педагогіка В.Сухомлинського. С.Френе: школа успіху і радості. Вальдорфська школа: ідея цілісного виховання (Р.Штайнер). Концепція соціально-особистісного виховання А. Макаренка. Теорія вчинку В.Роменця. Виховний ідеал Г. Ващенко. Система української освіти: принципи, види, рівні освіти, типи закладів освіти (згідно із Законом України «Про освіту» (чинна редакція)).

3.3. Методи дослідження у педагогіці та психології.

Наукові дослідження в педагогіці та психології: різновиди, проблема, мета, завдання, об'єкт, предмет. Програма дослідження: структура, вимоги до її складання та етапи дослідження. Гіпотези дослідження: теоретичні, емпіричні, статистичні. Вибірковий метод: генеральна сокупність, вибірка, основні вимоги до формування вибірки, методи формування. Якість інформації: репрезентативність, валідність, надійність. Спостереження: види, переваги і недоліки, роль спостерігача. Експеримент: види (констатувальний, формувальний, природний, лабораторний) та основні етапи проведення. Поняття «тестування». Види тестів: проєктивні тести, тести дослідження особистості, тести пізнавального розвитку, тести досягнень, педагогічне тестування. Методи опитування. Анкетування (поштові, пресові, он-лайн, експертні, індивідуальні, групові). Анкета: види питань, методичні

вимоги до композиції анкети та до формування питань. Інтерв'ювання. Експертні опитування: пошук, відбір та підготовка експертів. Види і процедури експертного опитування. Соціометрія: процедура застосування та інструментарій (анкети, шкали). Аналіз продуктів діяльності. Аналіз документів. Контент-аналіз. Вимірювання: визначення, види, рівні. Описова статистика. Кінцевий та якісний аналіз даних. Аналіз кореляційного зв'язку між двома змінними. Коефіцієнт кореляції.

3.4. Прикладні психолого-педагогічні засади освіти, навчання, виховання та розвитку особистості.

Дидактика як теорія освіти та навчання. Парадигми освіти і навчання. Процес навчання. Навчання, учіння, наuczіння. Базові принципи навчання та їх характеристика. Структура навчально-пізнавальної діяльності учнів. Пізнавальний інтерес. Етапи та рівні засвоєння знань. Методи навчання: їх характеристика та класифікації. Загальні вимоги до вибору методів навчання. Засоби навчання: їх ознаки, функції та характеристика. Технічні засоби навчання. Види навчання. Компетентнісний підхід у навчанні. Форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів. Активні форми організації освітнього процесу, їх різновиди. Позаурочні форми навчання. Види, форми і методи контролю. Поняття і види педагогічних технологій. Педагогіка партнерства. Рівні та форми організації партнерської взаємодії. Сутність і структура процесу виховання, його мета і завдання. Принципи процесу виховання. Зміст процесу виховання. Самовиховання: сутність, методи і прийоми. Методи виховання. Групи методів. Форми організації процесу навчання. Особистість у життєвому та професійному просторі. Мотивація професійної діяльності педагога (за ієрархією потреб А. Маслоу). Професійне (емоційне) виго-рання педагога. Особистість педагога та його педагогічна майстерність. Спілкування у педагогічній діяльності, його складові. Бар'єри педагогічного спілкування. Конфлікт і конфліктна ситуація. Стили поведінки у конфлікті. Девіантна поведінка особистості. Соціальні та психологічні чинники девіантної поведінки. Управління в системі освіти. Стили керівництва. Корпоративна культура.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ ТА УМІНЬ КАНДИДАТІВ ДО ВСТУПУ

Оцінка за вступний фаховий іспит визначається у балах, максимальна кількість балів – 200. За 35 правильних відповідей зараховується 100 балів та за кожну наступну правильну відповідь зараховується бали, вказані в таблиці переведення тестових балів Правил прийому.

У випадку, коли, за результатами відповідей на тестові завдання, кандидат на вступ набирає менше 100 балів (менше ніж 35 правильних відповідей), такий кандидат не допускається до подальших вступних іспитів та не зараховується на навчання за другим (магістерським) рівнем вищої освіти, оперативним рівнем військової освіти.

5. ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Дидактика: теорія і практика: навчально-методичний посібник для студентів гуманітарних факультетів / О.С. Березюк, О.М. Власенко. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. 212с. Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/25153/1/>
2. Вікова психологія: навч. посібник/ М. В. Савчин, Л. П. Василенко. К. : Рад. шк., 2009. 360 с.
3. Волкова Н. П. Педагогіка : навч. посібн. К. : Академвидав, 2012. 616 с.
4. Енциклопедія освіти / гол. ред. В.Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008.1040 с.
5. Загальна психологія: підручник / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. К. : Каравела, 2009. 464 с.
6. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
7. Загальна психологія: навчальний посібник / Т.Б. Поясок, О.І. Беспарточна, О.В. Квасник, В.В. Шаполова. – Харків: ФОП Бровін О.В., 2023. – 512 с.
8. Історія педагогіки / за заг. ред. Г. В. Троцько. Харків : ХНПУ, 2008. –545 с.
9. Кутіщенко В. П., Ставицька С. О. Психологія розвитку та вікова психологія. Практикум: навч. посіб. К.: Каравела, 2009. 448 с.
10. Моргун В. Ф. Основи психологічної діагностики : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. : Слово, 2009. 460 с.
11. Наволокова Н.П. Практична педагогіка. 99 схем і таблиць. Харків: Основа, 2010. 117 с.
12. Нариси з історії розвитку новаторських навчально-виховних закладів в Україні (кін. ХІХ – поч. ХХ ст.): навч.-метод. посібник / за ред. О. В. Сухомлинської, В. С. Курила ; авт. кол. : О. В. Сухомлинська, В. С. Курило, Н. П. Дічек, Л. Д. Березівська та ін. – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2010. 444 с.

ка», 2010. 444 с.

13. Поясок Т. Б., Беспарточна О.І. Інтерактивний навчальний посібник «Сучасні технології освітнього процесу»: навчальний посібник. Кременчук : ПП Щербатих О. В., 2020. 228 с.

14. Педагогіка партнерства в освітньому середовищі: теорія і технологія: навчальний посібник / Беспарточна О., Замелюк М., Левицька В., Хомярчук А. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2021. 150 с.

15. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Педагогічна психологія: навч. посіб. Київ: Центр навч. літ., 2019. 168 с.

16. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Вікова психологія: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 376 с.

17. Сидоренко О. Б. Практикум з вікової та педагогічної психології: навч. посіб. Київ: НПУ, 2018. 262 с.

18. Сисоєва С. О., Поясок Т. Б. Хрестоматія з психології та педагогіки : навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю традиційної та дистанційної форм навчання. Кременчук: вид. ПП Щербатих О. В., 2008. 400 с.

19. Сисоєва С. О., Поясок Т. Б. Психологія та педагогіка : підручник для студентів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю традиційної та дистанційної форм навчання. К.: Міленіум, 2005. 520 с.

20. Скрипченко О. В. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. Київ : Каравела, 2019. 400 с.

21. Словник термінів з педагогіки вищої школи (україно-англійський, англоукраїнський): навчальний посібник / Т. Б. Поясок, О. І. Беспарточна, Л. В. Герасименко. Кременчук : ПП /Щербатих О. В., 2019. – 120 с.

22. Токарева Н. М. Шамне А. В. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. Київ, 2017. 548 с.

23. Українська педагогіка в персоналіях : навч. посіб. : у 2 кн. / за ред. О. В. Сухомлинської. К. : Либідь, 2005. – Кн 1. 624 с; Кн. 2. 552 с.

24. Чайка В. Основи дидактики: навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2011. 240 с.

25. Якса Н.В. Основи педагогічних знань: навчальний посібник. Київ: Знання, 2007. 358 с.

Обговорено і затверджено на засіданні кафедри психології та педагогіки гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України протокол № 12 від 23.01.2024 р.

Голова фахової атестаційної комісії

підполковник

18. 03. 2024

Олександр ДАНИЛЬЧЕНКО

Розглянуто на засіданні приймальної комісії
Національної академії Національної гвардії України
протокол № 2 від 18. 03 2024 р.